

„Az együttműködésben hiszek, nem a versengésben”

Az információs és kommunikációs csúcstechnológiával átszőtt gazdaság korszakában az iskolákra új szerep hárul. A társadalmi változásokra adott egyik legfontosabb válasz a kooperatív tanulásban rejlik. Ez az alternatív tanítási módszer szélesebb körű tapasztalatszerzést tesz lehetővé a diákok számára, sokféle módját biztosítja a magasabb szintű gondolkodáshoz szükséges kommunikációs és a társas készségek fejlesztésének. A kooperatív pedagógia bevezetéséről az Alternatív Közgazdasági Gimnázium tanárával, az Arany Katedra- és Várkonyi György-díjas Sík Eszterrel beszélgettünk, aki maga is aktívan részt vesz a tanártovábbképzésben.

Milyen változásokra lenne szükség a pedagógiai módszerek terén?

Mindenekelőtt a módszertani kultúra fejlesztésére lenne szükség. Az országban sokfelé járva azt tapasztalom, hogy a pedagógusok nagy része még mindig csak egyfajta tanítási, tanulászervezési

módot ismer, a frontális osztálymunkát. Alsó tagozaton a tanítónők általában innovatívabbak és fogékonyabbak az új módszerekre, ők többféle technikát ismernek. Felső tagozaton és a középiskolában viszont szinte ugyanúgy történik minden, mint harminc évvel ezelőtt. Sokan nem vesznek tudomást arról, hogy változnak a gyerekek, változik a világ; a hagyományos módszerek ideje is lejárt. Az a döbbenetes, hogy a tanárok érzik, hogy sokkal nehezebb a dolguk, sokkal több a kudarcuk, mégsem jutnak el odáig, hogy nekik kellene változniuk. Ehelyett a gyerekeket éri sok kritika, hogy nem figyelnek, nem motiváltak, nem akarnak részt venni az órákon.

Mi a lényege a kooperatív pedagógiának?

A módszer alapja Spencer Kagan: Kooperatív tanulás című könyve. A kötet tartalmazza e tanulászervezési módnak az elméletét és sok konkrét feladatot, amiket alkalmazni lehet az órákon. Kagan olyan rendszert kínál, amelyben szükség-szerű elem egymás segítése, az együtt-

működés. „Építő egymásrataltságnak” nevezi egyik alapelvét, amelynek lényege, hogy a pedagógus által irányított rendszerben a gyerekek egymás nélkül nem boldogulnak, együttműködésük nélkül a feladat megoldhatatlan.

A diák a kooperatív tanulás módszerével megtanulja az iskolában, hogyan figyeljen oda másokra, hogyan törődjön azzal, hogy társa tudja-e a feladatát; megtanulja, hányféleképpen lehet értelmezni, megjegyezni egy szöveget, feladatot, elméletet; rájön arra, hogy mind különbözőek vagyunk. Olyan nélkülözhetetlen szociális készségekre tesz szert, amelyek később egészen biztosan a hasznára válnak.

Kik vesznek részt a tanártovábbképzésben?

A tanfolyamokon egész tantestületek vesznek részt. Ha az iskola megnyer egy ilyen pályázatot, akkor a jelenlét az egész tantestület számára kötelező. A képzés kétszer kétnapos, majd egy jó hónap múltán ismét felkeressük őket, hogy megbeszéljük a tapasztalataikat. Megnézünk olyan órákat, amelyeket már a

Sík Eszter

Párkapcsolatban él, lánya 27 éves.
Magyar-pedagógia szakos
középfiskolai tanár.

Kedvencek

Könyv:

Tolsztoj: Anna Karenina

García Márquez: Szerelem a
kolera idején

Ottlik Géza: Iskola a határon

Zene: Mozart, Cseh Tamás,
Koncz Zsuzsa, Illés

Film:

Bergman: Suttogások
és sikolyok

Fellini: Amarcord

Szkeptikus vagyok: tantestületenként legfeljebb 2-3 ember folytatja a kooperatív tanítást

kooperatív tanulás módszerével tartanak a kollégák, ezenkívül mindenkinek el kell készítenie két foglalkozás tervét, amelyeket közösen nézünk át.

Milyen módszerekkel tanítják a kooperatív pedagógiát?

Igyekszünk, hogy magát az elméletet is a kooperatív tanulás segítségével dolgozzuk fel. A tanárok így átélhetik a módszer sajátosságait, s ha ők ebben jól érzik magukat, akkor a gyerekek is nyilván szeretni fogják.

Ugyanúgy kezdjük a tanfolyamot, mint azt a diákokkal tennénk, először csoportokat alkotunk. A bevezető feladatok célja, hogy a résztvevők kicsit közelebb kerüljenek egymáshoz. Mindig izgalmas

például az egyszerű „füllentős” játék: mindenki ír magáról két igaz és egy hamis állítást, majd a csoporton belül ki kell találni, melyik igaz, melyik nem. A legtöbbször olyan dolgok is kiderülnek, amit eddig nem tudtak egymásról, pedig sok éve együtt dolgoznak.

Hogyan fogadják a kollégák mindazt, amit Önöktől hallanak?

Nagyon ritka, hogy valaki mereven elzárkózik, de néha az elejétől fogva érezzük az elutasítást. Általánosabb tapasztalat, hogy a pedagógusok nyitottak, érdeklődőek, de nagyon-nagyon bizonytalanok. Tetszik nekik a kooperatív tanulás, de a kifogások tárháza is bőséges: nem biztos, hogy aktivizálni tudnák a

diákjaikat, 45 perc kevés a közös munkára, nincs idejük és energiájuk a felkészülésre, az iskolának nincs pénze felszerelésre. Egy-egy módszert esetleg kipróbálnak, de az igazán nagy áttörés még várat magára. Olyan attitűdváltásra lenne szükség, ami egy harmincórás képzésbe nem fér bele.

Mennyire épül be a munkájukba az alternatív módszer?

Arra nincs lehetőségünk, hogy egy-másfél év után megnézzük, mi az, amit tényleg használnak. Sajnos szkeptikus vagyok: tantestületenként legfeljebb 2-3 ember folytatja a kooperatív tanítást, a többség marad a kitaposott ösvényen.

Fontos lenne, hogy egy-egy iskolán belül többen tanítsanak hasonló módszerrel. A mi iskolánkban azt látom, hogy hihetetlenül erősítjük egymás hatását. A pedagógia csapatmunka, együtt kell gondolkodni, dolgozni, hatni. A gyerekek így könnyebben szereznek rutint, gyakran már nem is kell magyaráznom nekik a feladatot, mert tudják, hogyan oldják meg.

Hogyan lehet továbbfejleszteni a tanárok továbbképzését?

A támogató követés hosszabb távon is megvalósulhatna. A tréner és az iskola között szorosabb kapcsolatot lehetne kialakítani, ha az oktatást regionális központok szerveznék. Úgy sejtem, sok időre és türelemre lesz szükség, amíg a jelenlegi oktatási rendszer mozdulni tud. Nem lehet elvárni, hogy a pedagógus egyik pillanatról a másikra megváltozzon, és másképp tanítson. A tanárok kész segédanyagokat várnak az új módszerek bevezetéséhez, ami egy kicsit zavar, mert az lenne jó, ha a saját kreativitásukból indulnának ki. A szülők sem bíznak rögtön a kooperatív tanulás eredményességében, előbb tapasztalatokat kell szerezniük ahhoz, hogy megértsék az előnyeit. Remélem, hogy előbb-utóbb szélesebb körben elterjed majd a kooperatív pedagógia. Nem hiszek a versengésben, én az együttműködésben hiszek. **Petrik Rita**